

РЕШЕНИЕ

№ 214

гр. Благоевград, 18.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД, ТРЕТИ ВЪЗЗИВЕН
ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ**, в публично заседание на шести април през две
хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Петър Узунов

Членове: Вера Коева
Емилия Дончева

при участието на секретаря Катерина Пелтекова
като разгледа докладваното от Емилия Дончева Въззивно гражданско дело
№ 20231200500161 по описа за 2023 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производство по делото е образувано по въззивна жалба, депозирана от Главна дирекция „***“- МВР, представлявана от А.Д. – ВПД директор, чрез юриск. Д.И.-Я., адрес за призоваване: гр. София, ул. „***“ срещу решение № 906931/21.11.2022 г., постановено по гр.д. № 3308/2019 г. по описа на РС-Благоевград, в частта, в която частично са уважени претенциите на И. А. П. за присъждане на възнаграждение за извънреден труд.

В жалбата се твърди, че атакуваното решение е неправилно. Първата инстанция неправилно тълкувала нормативната уредба. Неправилно било приложено материалното право. Общата уредба на трудовите правоотношения била неприложима към предмета на спора. Не били налице предпоставки за субсидиарно прилагане на КТ, ЗДСл и НСОПЗ. ЗМВР съдържал специални правни норми, които били относими само към конкретните правни субекти и правоотношенията с тях, и изключвали по отношение на последните приложението на общите норми, съдържащи се в КТ. Предвид качеството на ищеца на държавен служител по чл. 142, ал. 1, т. 1 ЗМВР, съдържанието на неговото правоотношение с ответника се определяло от нормите на ЗМВР и на издадените въз основа на него наредби, които били специални както спрямо ЗДСл, така и спрямо КТ. За разлика от КТ, който ограничавал нощния труд до 7 часа дневно, такова ограничение не било предвидено в ЗМВР и при него нормалната продължителност на работното време през деня съвпадала с нормалната продължителност на работното време през нощта - 8 часа. Различието

на двете уредби било обяснимо със спецификата на функционалните задължения на служителите по чл. 142, ал. 1, т. 1 ЗМВР, пряко обусловена от значимостта на обществените отношения, с които било свързано изпълнението на техните функции. В ЗМВР били предвидени редица компенсационни механизми, допълнителни материални стимули и нематериални блага, от които работещите по трудови правоотношения не могли да се ползват. Положеният нощен труд, ако бил в рамките на установеното работно време от 8 часа, не се явявал извънреден. Не била налице празнота в ЗМВР и издадените въз основа на него наредби, която да налага субсидиарно приложение на КТ, ЗДСл и НСОПЗ. Разпоредба, идентична на тази на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ, с основание не била предвидена в наредбите по чл. 187, ал. 9 ЗМВР, защото за държавните служители нормалната продължителност на дневния и нощния труд съвпадала. При паралелното действие на норми, уреждащи една и съща материя, приложение намирали специалните норми, които изключвали действието на общите. Действието на нормите на чл. 187, ал. 1 и 3 ЗМВР не можело да бъде дерогирано от подзаконов нормативен акт като НСОПЗ. Нормативно основание за заплащане на нощния труд като извънреден, освен в случаите, когато той бил положен извън рамките на установеното работно време, нямало нито в ЗМВР, нито в КТ. Моли се за отмяна на акта на първата инстанция в атакуваната част и отхвърляне на уважените претенции.

Не е подаден отговор от насрещната страна.

Срещу решение № 906931/21.11.2022 г., постановено по гр.д. № 3308/2019 г. по описа на РС- Благоевград, е депозирана и въззивна жалба от адв. Ч. - пълномощник на ищеца в първоинстанционното производство. Решението на първостепенния съд се обжалва в частта, в която частично е отхвърлен иска за присъждане на възнаграждение за извънреден труд.

Във въззивната жалба се излагат доводи за незаконосъобразност на решението в обжалваната част.

Твърди се, че първостепенният съд неправилно е тълкувал материалния закон, за което се излагат подробни съображения.

Не е подаден отговор от насрещната страна.

Съдът, след като прецени доводите на страните и извърши самостоятелна преценка на събраните по делото доказателства, приема следното:

Обжалваното първоинстанционно решение е валидно и допустимо, поради което настоящият състав следва да обсъди неговата правилност по оплакванията, посочени във въззивните жалби (чл. 269 ГПК).

Производството пред РС- Благоевград е образувано по искова молба, депозирана от И. А. П. против Главна дирекция „***“- МВР, с която е предявен иск с правно основание чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР вр. чл. 187, ал. 5 ЗМВР.

Не се спори между страните, че ищецът И. А. П. през исковия период 06.12.2016 г. - 06.12.2019 г. е работил в РСПБНЗ - Благоевград към РДПБЗН- Благоевград, както и че същият е бил държавен служител по смисъла на ЗМВР. Не е спорен и факта, че през исковия период 06.12.2016 г. - 06.12.2019 г. ищецът е работил на смени по предварително определен график, както и че е полагал нощен

труд между 22:00 ч. и 06:00 ч., за който нощен труд на ищеца е заплатено възнаграждение в размер на 0,25 лв. на час.

В производството пред районния съд е назначена и приета съдебно-счетоводна експертиза, изпълнена от вещото лице Соня Тахова. Експертът сочи, че ищецът е работил при условията на 12 часови дежурства, като в това число са и положените нощни часове от 22:00 часа до 06:00 часа. През периода 06.12.2016 г. – 06.12.2019 г. ищецът е положил 1632,50 часа нощен труд за времето от 22:00 ч. до 06:00 ч. За положения нощен труд е заплатено допълнително възнаграждение в размер на 0,25 лв. на час. През исковия период не е извършвано приравняване на часовете нощен труд в дневен с коефициент 1,143. Положеният нощен труд, преизчислен в часове с коефициент 1,143 и приравнен към дневен, е 1865,95 часа за периода от 06.12.2016 г. до 06.12.2019 г. Разликата между отчетените заплатени часове и преизчислените с коефициент 1,143 е 233,45 часа. Сумата, която се получава след извършеното преизчисление според заключението на вещото лице е 1643,49 лв.

При така установеното от фактическа страна съдът прави следните правни изводи:

Предявен е иск с правна квалификация чл. 178, ал. 1, т. 3 вр. чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР за осъждане на Главна дирекция „****“ – МВР да заплати на ищеца сумата от 5001,00 лева, представляваща дължимо и неизплатено допълнително трудово възнаграждение за извънреден труд, получени след преизчисляване с коефициент 1,143 на положения от ищеца нощен труд за периода от 06.12.2016 г. до 06.12.2019 г., ведно със законна лихва от подаване на исковата молба – 06.12.2019 г. до окончателното заплащане на сумата.

Между страните не се спори, че ищецът И. А. П. през исковия период 06.12.2016 г. – 06.12.2019 г. е работил в РСПБНЗ – Благоевград към РДПБЗН-Благоевград, че същият е държавен служител по смисъла на ЗМВР, че през исковия период е работил на смени по график, полагал е нощен труд за времето от 22:00 ч. до 06:00 ч. и за положения нощен труд е заплатено допълнително възнаграждение по 0,25 лв. на час.

Спорен между страните е въпросът дали е основание за заплащане на допълнително възнаграждение за извънреден труд, получен вследствие на приравняването на нощен труд към дневен с коефициент 1, 143 в периода от 06.12.2016 г. до 06.12.2019 г., в който период е действал ЗМВР (обн., ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г.), уреждащ статута на държавните служители в МВР, респективно намира ли субсидиарно приложение разпоредбата на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ.

Съгласно разпоредбата на чл. 141, ал. 1, т. 1 ЗМВР служителите на МВР са държавни служители - полицейски органи и органи по ***. Правата и задълженията на ищеца И. А. П., произтичащи от заеманата от него длъжност, за процесния период, се уреждат от ЗМВР. Не се спори между страните, че ищецът има качеството на държавен служител по смисъла на чл. 142, ал. 1, т. 1 ЗМВР, а чл. 142, ал. 2 ЗМВР предвижда, че статутът на държавните служители в МВР се урежда с този закон (ЗМВР), който има характер на специален.

Държавната служба е понятие от административното право и се свързва преди всичко с изпълнение на функции в държавната администрация. Тя има

специфично съдържание, което се разкрива в съгласие с конкретните цели и институти, които обслужва. Служебното правоотношение е комплексно. От един юридически факт - индивидуален административен акт, възникват задължително две правоотношения - административно и трудово. Административното е водещото и определя специфичното проявление на трудовоправните институти, вкл. отпуските, прекратяване на правоотношението, обезщетенията и др., откъдето произтича и разликата в правната уредба. Страни по служебното правоотношение, което е едностранно властническо по възникване и характер и двустранно по субекти, са държавният служител и органът по назначаването. Съдържание на правоотношението са взаимните държавнослужебни права, задължения и компетентности на страните. Сред тях са определяне и изплащане на заплата и други възнаграждения и обезщетения (Решение № 14 от 17.02.2011 г. на ВКС по гр.д. № 625/2010 г., III г.о.).

Съгласно разпоредбата на чл. 187, ал. 1 ЗМВР нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. Работното време на държавните служители се изчислява в работни дни - подневно, а за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени - сумирано за тримесечен период. Определянето на 24-часова смяна е по изключение. При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22,00 ч. и 6,00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период (чл. 187, ал. 3 ЗМВР). Разпоредбата на чл. 187, ал. 5 ЗМВР урежда начините на компенсиране на работата извън редовното работно време до 280 часа годишно, като за служителите, работещи на смени, е предвидено възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечен период, което се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение, според ал. 6 на същата разпоредба. Постановена е забрана за полагане на извънреден труд, надвишаващ 70 часа на тримесечен период и 280 часа годишно (чл. 187, ал. 7 ЗМВР). Съгласно разпоредбата на чл. 187, ал. 9 ЗМВР редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдых и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи.

В разпоредбата на чл. 140 КТ е дадено легално определение на понятието „нощен труд“, като в ал. 2 е предвидено, че това е трудът, който се полага от 22:00 часа до 06:00 часа. В същия смисъл е и разпоредбата на чл. 187, ал. 1 ЗМВР. Различно е уреден обаче въпросът за нормалната продължителност на нощния труд, като в чл. 140, ал. 1 КТ е предвидено, че последният не следва да надвишава 7 часа, докато в ЗМВР е заложен 8 часа нощен труд за всеки 24-часов период. С оглед различната правна уредба, законодателят е допуснал съотношението на нормалната продължителност на дневното работно време към нормалната продължителност на полагания през нощта труд от държавните служители, работещи на смени в системата на МВР, да е 8:8, което води до коефициент 1, а не както е предвидено за работещите по трудови правоотношения 8:7, при което изработените нощни часове да се приравняват към дневни с коефициент 1.143 ($8:7=1,143$).

През процесния период е действала Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. за реда за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима за дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в МВР. ЗМВР и издадената по изрична законова делегация наредба съдържат изчерпателна регламентация на отчитането и компенсирането на положения от държавните служители към МВР, както нощен (по 0,25 лева на час), така и извънреден труд – чл. 187, ал. 6, във връзка с ал. 5, т. 2 ЗМВР, като в нормативната регламентация не е налице празнота и възможност за запълването ѝ посредством нормите на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата. Това е така, тъй като ЗМВР е специален закон, относим към служебните правоотношения на служителите в министерството и съдържа ясни и конкретни норми по въпросите относно образуването на работната заплата на служителите в МВР, допълнителните възнаграждения, работното време и т.н., които са в отклонение от общата уредба и се прилагат вместо нея. В ЗМВР липсва препращане или основание за прилагане по аналогия или субсидиарно на КТ и НСОПЗ, касаещи нощния и извънредния труд на държавните служители в МВР. Това, че в специалната нормативна уредба въпросът за полагания нощен труд е уреден по различен начин спрямо общата такава, не води до извод за празнота, която да се попълва чрез прилагане по аналогия на разпоредбите на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата.

Със Заповед № 8121з-791/28.10.2014 г. за определяне размерите на допълнителните възнаграждения за полагане на труд през нощта между 22:00 ч. и 06:00 ч., за полагане на труд на официални празници и за времето на разположение, условията и реда за тяхното изплащане на държавните служители в МВР, издадена от Министъра на вътрешните работи, е наредено за всеки отработен нощен час или част от него между 22:00 ч. и 6:00 ч. на държавните служители да се изплаща допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0,25 лв. Заповед № 8121з-791/28.10.2014 г. е отменена със Заповед № 8121з-1429/23.11.2017 г. на Министъра на вътрешните работи, в която също е предвидено, че за всеки отработен нощен час или част от него между 22:00 ч. и 06:00 ч. на държавните служители се изплаща допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0,25 лв.

Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, приета с Постановление № 4 от 17.01.2007 г. на МС, обн. ДВ бр. 9/26.01.2007 г., е издадена на основание чл. 244, т. 2 и чл. 261 КТ и § 121 от ЗИД КТ (ДВ бр. 25 от 2001 г.) - §2 от Наредбата, поради което е неприложима по отношение на държавните служители в МВР.

Съгласно чл. 9, ал. 2 НСОПЗ, при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място. Разпоредбата на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ обаче следва да бъде тълкувана във връзка с ал. 1 на чл. 9 от същата наредба и да намира приложение само при работа на смени, чиято нощна продължителност на работното време е по-малка от тази на дневното, установени за подневно отчитане на работното време и то за

съответното работно място. За държавните служители в МВР обаче, какъвто е ищецът по делото, за работното му място нощната продължителност на работното време, съгласно чл. 187, ал. 3, изр. последно ЗМВР, не е по-малка от тази на дневното, като съотношението помежду им е 1 (8: 8), поради което общата трудова норма на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ не намира приложение за служителите в МВР, работещи на смени и не е налице празнина в правото, която да бъде запълвана от нея, предвид наличната специална уредба в ЗМВР.

В допълнение на изложението следва да бъде посочено, че предвиденото в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ превръщане на нощните часове в дневни с коефициент 1.143 при сумирано изчисляване на работното време цели да определи възнаграждението на работника и служителя така, че когато той работи седем часа през нощта да получава трудово възнаграждение за осем часа, а не води до възникване на извънреден труд, какъвто няма, макар при преизчислението на нощния към дневен труд да са се получили повече часове. За тези часове се заплаща допълнително възнаграждение за положен нощен труд, а не възнаграждение за извънреден труд, какъвто би бил налице, ако работниците и служителите са работили действително извън установеното за тях работно време. Извънредният труд, според легалната дефиниция на чл. 143, ал. 1 КТ, е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без противопоставянето на работодателя или на съответния ръководител от работника или служителя извън установеното за него работно време. Положеният извънреден труд от служителя е съпроводен с изразходване на работна сила извън установеното работно време, с което се засяга полагащата му се почивка. При сумираното изчисляване на работното време извънреден труд би бил налице, ако има отработени часове по график извън месечната норма. В този случай се заплаща, както определеното допълнително възнаграждение за нощен труд, така и възнаграждение за извънреден труд по правилата на чл. 187, ал. 6 ЗМВР. В случая обаче ищецът нито твърди, нито се установява да е полагал труд извън установеното му работно време.

В Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. за реда за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима за дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в МВР, както и в последващата Наредба № 8121з-36/07.01.2020 г. (ДВ бр. 3 от 10.01.2020 г.) не се предвижда положения нощен труд да се преизчислява с коефициент 1,143. В чл. 8 от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 г. относно някои аспекти на организацията на работното време се посочва, че държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че нормалната продължителност на работното време на работниците, които полагат нощен труд, не надвишават средно осем часа за всеки 24-часов период.

При отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на МВР не са приложими разпоредбите на КТ на НСОПЗ и следва да се прилагат разпоредбите на специалния ЗМВР и на издадените въз основа на него подзаконовни нормативни актове- вж. Тълкувателно решение № 1/2020 от 15.03.2023 г. по тълк. дело № 1/2020 г. на ВКС, ОСГК.

Постановеното решение на СЕС от 24.02.2022 г. по дело С-262/20 не е

основание за друг извод, предвид т. 1 от него, в която изрично е решено, че член 8 и член 12 от Директива 2003/88 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година, относно някои аспекти на организацията на работното време трябва да се тълкуват в смисъл, че не налагат да се приема национална правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работещите в публичния сектор като полицаи и пожарникари да е по-кратка от предвидената за тях нормална продължителност на труда през деня; както и че при всички случаи в полза на такива работници трябва да има други мерки за защита под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд. В т. 2 от решението на СЕС е постановено, че членове 20 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че допускат определената в законодателството на държавата-членка нормална продължителност на нощния труд от седем часа за работниците от частния сектор да не се прилага за работниците от публичния сектор, включително за полицаите и пожарникарите, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и разумен критерий, тоест е свързана с допустима от закона цел и е съразмерна на тази цел. Безспорно е, че високата обществена значимост на полагания труд от полицаите и пожарникарите и правомощията им за защитата на гражданите, противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и ***, установени в ЗМВР, обосновават съразмерност на законодателната уредба, предвиждаща полагането на 8-часов нощен труд.

Преизчисление на нощния труд не е предвидено и за работници и служители по КТ, които полагат труд предимно през нощта, напр. нощни пазачи. Следва да се посочи и, че трудът на държавните служители в ЗМВР е първа категория, при която положения труд при пенсиониране се зачита 3:5, т.е. три години осигурителен стаж от първа категория се зачитат за 5 години осигурителен стаж трета категория, предвидено е ранно пенсиониране и др.

Разгледана през призмата на горните доводи и аргументи, въззивната жалба, депозирана от Главна дирекция „***“- МВР се явява основателна. Обжалваното решение в частта, в която предявеният иск е уважен частично, следва да бъде отменено и бъде постановено решение по същество, с което иска на И. А. П. против Главна дирекция „***“- МВР бъде отхвърлен изцяло като неоснователен.

По изложените по-горе аргументи подадената от жалбоподателя И. А. П. чрез адв. Г. Ч. въззивна жалба против решение № 906931/21.11.2022 г., постановено по гр.д. № 3308/2019 г. по описа на РС- Благоевград в частта, с която предявения иск е отхвърлен над уважения размер от 1643,49 лв. до предявения размер от 5001,00 лв., е неоснователна и решението следва да бъде потвърдено в посочената част.

По разноските. С оглед изхода на спора на основание чл. 78, ал. 3 ГПК на жалбоподателя Главна дирекция „***“- МВР следва да се присъдят направените разноски пред двете инстанции в размер на 232,87 лв., от които: 32,87 лв. държавна такса за въззивно обжалване и по 100,00 лв. юрисконсултско възнаграждение за двете съдебни инстанции.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 906931/21.11.2022 г., постановено по гр.д. № 3308/2019 г. по описа на РС- Благоевград, в осъдителните части и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен предявеният от И. А. П., ЕГН *****, съдебен адрес: гр. Благоевград, ул. „***“ против Главна дирекция „***“- МВР, с адрес: гр. София, ул. „**“, представлявана от А.Д. иск за заплащане на сумата от 1643,49 лева (хиляда шестстотин четиридесет и три лева и четиридесет и девет стотинки), представляваща неизплатено допълнително възнаграждение за положен извънреден труд за периода 06.12.2016 г. – 06.12.2019 г., получен в резултат на преизчисляване на положения нощен труд с коефициент 1,143 и превръщането му в дневен, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 06.12.2019 г. до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА И. А. П., ЕГН *****, съдебен адрес: гр. Благоевград, ул. „***“ да заплати на Главна дирекция „***“- МВР, с адрес: гр. София, ул. „**“, представлявана от А.Д. сумата от 232,87 лева (двеста тридесет и два лева и осемдесет и седем стотинки), представляваща сторени разноси за двете съдебни инстанции.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 906931/21.11.2022 г., постановено по гр.д. № 3308/2019 г. по описа на РС- Благоевград, в останалата обжалвана част.

На страните да се връчат копия на настоящия съдебен акт, който може да бъде обжалван в едномесечен срок, считано от връчването, пред Върховния касационен съд, с касационна жалба, подадена чрез Окръжен съд-Благоевград.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____